

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՆՐ ԵՂՋԵՐԱՎՈՐ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԺԱՆՏԱԽՏ
ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՇՃԱՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՎ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՆԱԽԱԳԻԾ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

_____ 2024 թվականի N -L

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՆՐ ԵՂՋԵՐԱՎՈՐ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ
ԺԱՆՏԱԽՏ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՇՃԱՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՎ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ

ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով Սահմանադրության 146-րդ հոդվածի 4-րդ մասը և
«Անասնաբուժության մասին» օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը
Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է**.

1. Հաստատել՝

1) Հայաստանի Հանրապետությունում մանր եղջերավոր կենդանիների
ժանտախտ հիվանդության շճահետազոտության ծրագիրը՝ համաձայն N 1
հավելվածի.

2) Հայաստանի Հանրապետությունում մանր եղջերավոր կենդանիների
ժանտախտ հիվանդության շճահետազոտության ծրագիրը և միջոցառումների
կատարման ժամանակացույցը՝ համաձայն N 2 հավելվածի:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում հրապարակմանը հաջորդող
օրվանից:

Հայաստանի Հանրապետության

վարչապետ՝

Ն. Փաշինյան

Հավելված N 1

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի

_____ -ի N ____ -L որոշման

ԾՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՄԱՆՐ ԵՂՋԵՐԱՎՈՐ ԿԵՆՂԱՆԻՆԵՐԻ ԺԱՆՏԱԿՆՑ ՀԻՎԱՆՂՈՒԹՅԱՆ ԾՃԱՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ

- ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
- Մանր եղջերավոր կենդանիների ժանտախտը (այսուհետ՝ ՄԵԿԺ) սուր հպավարակային հիվանդություն է, որի հարուցիչն է *Paramyxoviridae* ընտանիքի *Morbillivirus*-ը: Հիվանդության նկատմամբ ընկալունակ են մանր եղջերավոր կենդանիները՝ ոչխարներն ու այծերը, խոշոր եղջերավոր կենդանիները նույնպես կարող են վարակվել, սակայն վերջիններիս դերը հարուցչի շրջանառության մեջ պաշտոնապես երբևէ հաստատված չի եղել:
- Հայաստանի Հանրապետության համար մանր եղջերավոր կենդանիների ժանտախտ հիվանդության շճահետազոտության ծրագրի (այսուհետ՝ Ծրագիր) իրականացումը կարևորվում է հիվանդության նկատմամբ անասնահամաճարակային կայուն իրավիճակի ապահովման և շրջանառության ու ներթափանցման ռիսկերի գնահատման տեսանկյունից:
- Հայաստանի Հանրապետությունում ՄԵԿԺ հիվանդությունը երբեք չի գրանցվել, սակայն հիվանդության բռնկման դեպքեր գրանցվել են

- տարածաշրջանի երկրներում (Թուրքիա, Իրան, Վրաստան):
5. Հայաստանի Հանրապետությունում 2016-2017 թվականին իրականացվել է մանր եղջերավոր կենդանիների (այսուհետ՝ կենդանի) նկատմամբ կանխարգելիչ պատվաստում՝ ելնելով տարածաշրջանում անասնահամաճարակային իրավիճակից:
  6. 2018 թվականից հանրապետությունում ՄԵԿԺ հիվանդության նկատմամբ պատվաստումներ չեն իրականացվել, և դա արդեն չի դիտարկվում որպես ՄԵԿԺ հիվանդության կանխարգելման միջոց:

2. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

3. Ծրագրի իրականացման խնդիրներն են՝

- 2016 և 2024 թվականներին տարածաշրջանում արձանագրված ՄԵԿԺ հիվանդությունը պաշտոնապես հրապարակվել է Կենդանիների առողջության համաշխարհային կազմակերպության (այսուհետ՝ ԿԱՀԿ) պաշտոնական կայքում.
- Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը նույնպես ՄԵԿԺ հիվանդության նկատմամբ համարվում է Էնդեմիկ երկիր.
- հաշվի առնելով տարածաշրջանում ՄԵԿԺ-ի համաճարակային իրավիճակը՝ հիվանդության ներթափանցման տեսանկյունից, Հայաստանի Հանրապետությունը գտնվում է բարձր ռիսկային գոտում:

7. Ծրագրի իրականացման նպատակներն են՝

- հիմնվելով շճաբանական հետազոտությունների վրա՝ գնահատել հիվանդության հնարավոր ներթափանցման ռիսկերը.
- հայտնաբերել կամ բացառել ՄԵԿԺ նկատմամբ բարձր և ցածր ռիսկային թիրախային համայնքներում ՄԵԿԺ հիվանդության վիրուսի շրջանառությունը.
- ապահովել համաճարակաբանական տվյալների վերլուծության շարունակական իրականացումը, որը կնպաստի համաճարակաբանական հսկողության համակարգի կատարելագործմանը.
- ապահովել ՄԵԿԺ նկատմամբ անասնահամաճարակային կայուն իրավիճակ.
- ԿԱՀԿ պահանջներին համապատասխան նպաստել Հայաստանի Հանրապետությունը ՄԵԿԺ հիվանդությունից զերծ երկիր ճանաչելու գործընթացին:

3. ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱԿԵՏ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

8. Հայաստանի Հանրապետության բոլոր համայնքները խմբավորվում են երկու գոտիների՝ բարձր ռիսկային, որոնք սահմանամերձ համայնքներն են, ինչպես նաև այն համայնքները որտեղ առկա են սեզոնային

արոտավայրեր, և ցածր ռիսկային գոտիների, որում ներառված են մնացած համայնքները՝ այդ թվում Հայաստանի Հանրապետության արևելյան սահմանային շրջանները:

9. Հետազոտության մեջ ընդգրկված համայնքները պետք է ունենան 50 գլխից ոչ պակաս մանր եղջերավոր կենդանի (այսուհետ՝ ՄԵԿ), քանի որ 50 գլխից պակաս գլխաքանակի դեպքում համայնքը կայուն չէ ընտրանքի հավաստիությունն ապահովելու համար:
10. Ծրագրի միջոցառման արդյունավետ իրականացման կարևոր գործոն է նմուշառումը, տվյալների գրանցումը, կառավարումը և վերլուծությունը:

4. ՆՄՈՒՇԱՌՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

11. Ելնելով համաճարակաբանական նմուշառման մեթոդաբանությունից նմուշառման ընտրանքի օբյեկտը բաղկացած է՝ տարածարջանի, համայնքի և կենդանու ընտրությունից.

1) համայնքից՝ որպես առաջնային նմուշառման միավոր, նմուշառումն իրականացվում է՝

ա. բարձր ռիսկային գոտում հիվանդության հնարավոր տարածվածությունը հաշվարկվել է 1%, բացարձակ սխալը 5 %, հավաստիությունը 95%: Ըստ կատարված հաշվարկի 7 մարզերի 15 տարածաշրջանների 208 համայնք ընդգրկվում են բարձր ռիսկային գոտում:

բ. ցածր ռիսկային գոտում հիվանդության հնարավոր տարածվածությունը հաշվարկվել է 2%, բացարձակ սխալը 5 %, հավաստիությունը 95%: Ըստ կատարված հաշվարկի 8 մարզերի 24 տարածաշրջանների 120 համայնք ընդգրկվում են ցածր ռիսկային գոտում:

2) կենդանուց՝ որպես երկրորդային նմուշառման միավոր, ըստ ռիսկայնության, նմուշառումն իրականացվում է՝

ա. բարձր ռիսկային գոտու յուրաքանչյուր համայնքից՝ 13 գլուխ և ոչ ռիսկային գոտու յուրաքանչյուր համայնքից՝ նույնպես 13 գլուխ:

բ. նմուշառումը ապահովվում է կենդանիների ներկայացուցչական և պատահականության սկզբունքով:

12. Փաստացի ընտրանքի չափը՝ բարձր ռիսկային գոտիների համար 2704 նմուշ և ցածր ռիսկային գոտիների համար 1573 նմուշ: Ընդամենը մեկ տարվա կտրվածքով 4277 նմուշ՝ համաձայն N 1 աղյուսակի:

Փաստացի ընտրանքի չափը ըստ ռիսկային գոտիների

Աղյուսակ N 1

№	Բաժանումներն ըստ ռիսկայնության	Ընտրված համայնքների քանակները	ՄԵԿ Ակնկալվող տարածվածությունը	Նմուշների քանակը յուրաքանչյուր համայնքից
1.	Բարձր ռիսկային գոտիներ	208	1	13
2.	Ցածր ռիսկային գոտիներ	121	2	13
3.	Ընդամենը նմուշները	329	-	13

13. Նմուշների կրկնակի փորձաքննության (կորուստ, ոչ բավարար շիճուկներ, անորակ շիճուկներ, հեմոլիզված շիճուկներ, թեստի զգայունության հետ կապված սխալներ) համար հաշվարկվում է փաստացի թեստավորված նմուշների 10,5%-ով գերազանցող քանակը՝ որը կազմում է շուրջ 4730 նմուշ:

5. ՆՍՈՒՇԱՌՈՒՄ, ՏԿՅԱԼՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ, ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

14. Նմուշառման համար պահանջվող չափանիշներին (ընտրանքի չափ, դրանց համաչափ բաշխվածությունը բնակավայրի տարածքում) ընտրված բնակավայրի անհամապատասխանության դեպքում ընտրվում է այլ՝ աշխարհագրորեն մոտ և նմանատիպ ռիսկային համայնք:
15. Կենդանիներն ընտրվում են պատահականության սկզբունքով, եթե դա տեսականորեն հնարավոր չէ, ապա ընտրանքը կատարվում է ըստ փաստացի առկա գլխաքանակի:
16. Յուրաքանչյուր տնտեսության կենդանիների խմբից ընտրվում է ոչ ավել քան 3 կենդանի (եթե հնարավոր է): Բնակավայրը բաժանվում է ըստ հոտերի կամ կենդանիների աշխարհագրական բաշխվածության, և նմուշառումն իրականացվում է տարբեր խմբերից:
17. Նմուշառումն իրականացվում է ծրագրի շրջանակներում «Գյուղատնտեսական ծառայությունների կազմակերպություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) անասնաբուժական վճարովի ծառայությունների մատուցման պայմանագիր կնքած անասնաբույժի (այսուհետ՝ անասնաբույժ) կողմից՝ շիճուկ անջատիչ վակուումային փորձանոթներով:
18. Անասնաբույժի կողմից տվյալները լրացվում է ընթերցելի՝ N 1 ձևի հանձնման-ընդունման թերթիկում, նմուշառումից հետո փորձանոթները պիտակավորվում է:
19. Անասնաբույժը նմուշները և Ձև N 1 թերթիկը հանձնում է Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմնի (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) մարզային կենտրոնի տեսուչին:

«___» «_____» 20 թվականի

ԹԵՐԹԻԿ

հանձնման-ընդունման

«Մանր եղջերավոր կենդանիների ժանտախտ հիվանդության
շճահետազոտության» ծրագրի շրջանակներում արյան նմուշների

հ/հ	Նմուշի նույնականացման համար	Նույնականացման ծաշրջան	Մարզ/տարածաշրջան / համայնք / բնակավայր	Նմուշառման ամսաթիվը	Կենդանու տվյալները Սեռը	Տարիքը	Անասնաբույժի Տվյալները անուն հեռախոս 8
1	2	3	4	5	6	7	8

Անասնաբույժը հանձնեց՝ _____
տորագրություն) (անուն, ազգանուն)

Տեսուչն ստացավ՝ _____
(ստորագրություն) (անուն, ազգանուն)

20. Տեսչական մարմնի մարզային կենտրոնի տեսուչը նմուշները հավաքագրում, գրացում և տեղափոխում է լաբորատորիա՝ 48 ժամվա ընթացքում:

21. Նմուշների տվյալները գրանցվում են գրանցամատյանում՝ անասնաբույժի կողմից, որը ներառում է հետևյալ նվազագույն համաճարակաբանական տվյալները.

- նմուշի նույնականացման համարը.
- նմուշառման ամսաթիվը.
- կենդանու գտնվելու վայրը՝ մարզ, տարածաշրջան, համայնք / բնակավայր.
- անասնատիրոջ անունը և ազգանունը.
- կենդանու տվյալները (սեռը, տարիքը):

22. Նմուշների փորձաքննությունն իրականացվում է «Հանրապետական անասնաբուժասանիտարական և բուսասանիտարական լաբորատոր ծառայությունների կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության ՍՊԿ-ի (այսուհետ՝ Լաբորատորիա) կողմից՝ հետևյալ մոտեցումներով.

- մանր եղջերավոր կենդանիների արյան շիճուկում հետազոտել ՄԵԿԺ հակամարմինների առկայությունը իմունաֆերմենտային անալիզի (այսուհետ՝ ԻՖԱ) մեթոդի կիրառությամբ.
- կասկածելի արդյունքների դեպքում կրկնել փորձաքննությունը նույն մեթոդով.
- դրական կամ կեղծ դրական արդյունքների ճշգրտման համար ունենալ պոլիմերազային շղթայական ռեակցիայի (այսուհետ՝ ՊՇՌ) իրականացման հնարավորություն.
- ապահովել այլ անհրաժեշտ պայմաններ նմուշների պահպանման և փորձաքննության համար:

23. ՄԵԿԺ հիվանդության նկատմամբ ԻՖԱ-ով հետազոտության ժամանակ դրական արդյունք ստանալու դեպքում անհրաժեշտ է իրականացնել կրկնակի նմուշառում տվյալ համաճարակաբանական միավորից՝ փոքր թվաքանակի դեպքում պետք է նմուշառվի կամ ամբողջ համաճարակաբանական միավորը (նախիր, ամառային/ձմեռային արոտավայրերում առկա հոտ) կամ այնպիսի հաշվարկով, որը համապատասխան է 2% տարածվածությանը:

24. Դաշտային և լաբորատոր բոլոր տվյալները մուտքագրվում են էլեկտրոնային տարբերակով տվյալների վերլուծության համար: Բոլոր թեստային արդյունքները դաշտային տվյալների հետ միասին գրանցվում են աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգի (GIS) տվյալների բազայում: Տվյալների էլեկտրոնային և թղթային տարբերակները պահպանվում են Լաբորատորիայում:

25. Փորձաքննության տվյալների վերլուծությունն իրականացվում է «Սննդամթերքի անվտանգության ոլորտի ռիսկերի գնահատման և վերլուծության գիտական կենտրոն» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Գիտական կենտրոն) կողմից:

6. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ

26. Ծրագրի իրականացման ռիսկերն են՝

- ախտորոշիչ հավաքածուների անկանխատեսելի գնային բարձրացումը.
- ֆինանսավորման դադարեցումը կամ նվազեցումը.
- արյան նմուշառման կամ պահպանման ոչ պատշաճ իրականացումը:

27. Ծրագրի ռիսկերի հաղթահարման հնարավոր ուղիներն են՝

- յուրաքանչյուր տարի Հայաստանի Հանրապետության «Պետական բյուջեի մասին» օրենքով ծրագրի իրականացման համար սահմանվող անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների տրամադրումը.

- ախտորոշիչ հավաքածուների ձեռքբերման ապահովումը՝ առաջանահերթությունից ելնելով Հայաստանի Հանրապետության գնումների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով մրցույթի կազմակերպման կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ չարգելված այլ աղբյուրների միջոցով:

7. ԾՐԱԳՐԻ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

8. Ծրագիրն իրականացվում է յուրաքանչյուր տարի Հայաստանի Հանրապետության «Պետական բյուջեի մասին» օրենքով ծրագրի գծով սահմանվող միջոցների հաշվին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ չարգելված այլ աղբյուրներով:
9. Ծրագրի միջոցառումների արդյունավետ իրականացումը կապված է ֆինանսական հետևյալ երկու բաղադրիչներից՝
  - ախտորոշիչ հավաքածուների և անասնաբուժական պարագաների ձեռք բերում.
  - նմուշառում, լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացում և վերլուծություն:

8. ԾՐԱԳՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

9. Արդյունքային քանակական ցուցանիշներ, որոնք կստացվեն ՄԵԿԺ հակամարմինների ուսումնասիրության նպատակով իրականացվելիք 4730 նմուշների շնահետազոտությունից:

31. Ծրագրի կատարման արդյունքում ակնկալվում է՝

- հանրապետությունում ՄԵԿԺ հիվանդության վիրուսի շրջանառության բացահայտում.
- ՄԵԿԺ հիվանդության տարածվածության և ներթափանցման ռիսկերի գնահատում և վերլուծություն.
- հանրապետությունում ՄԵԿԺ հիվանդության նկատմամբ անասնահամաճարակային իրավիճակի կանխատեսում և գնահատում, հիվանդության դեմ պայքարի միջոցների վերանայում և հետագա ռազմավարական ծրագրի մշակում
- Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կայուն անասնահամաճարակային իրավիճակի ապահովում ՄԵԿԺ հիվանդության նկատմամբ, որն էլ կնպաստի կենդանական ծագման մթերքների և արտադրանքի արտահանման ծավալների ավելացմանը՝ միաժամանակ Հայաստանի Հանրապետության բնակչությանը ապահովելով կենդանական ծագման անվտանգ սննդամթերքով:

9. ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԸ ԵՎ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

32. Մոնիթորինգի իրականացման նպատակն է՝

- արյունառման և նմուշների հավաքագրման գործընթացի ուսումնասիրությունը.
- գրանցամատյանում լրացված տվյալների անհամապատասխանությունների հայտնաբերումը կամ բացառումը.
- լաբորատորիայում լաբորատոր փորձաքննության արդյունքների, տվյալների գրառումների, շիճաբանկի կառավարման աշխատանքների, շիճուկի պահման պայմանների պարբերաբար ստուգումը.
- ծրագրի իրականացմանը խոչընդոտող խնդիրների բացահայտումը:

33. Մոնիթորինգն իրականացվում է աշխատանքային խմբի՝ Էկոնոմիկայի նախարարության, Տեսչական մարմնի, Լաբորատորիայի և Գիտական կենտրոնի մասնագետների կողմից:
34. Նմուշները պետք է վերցվեն ամեն տարի գարնանը, մինչև մանր եղջերավոր կենդանիների արոտ դուրս գալը:
35. Ծրագիրը պետք է լինի կայուն և ունենա առնվազն երեք տարվա տևողություն՝ ամենամյա հնարավոր վերանայման հնարավորությամբ: Լրացուցիչ փոփոխություններ պետք է կատարվեն նախնական եռամյա ժամանակահատվածից հետո արդյունքների վերլուծության հիման վրա:

Հավելված N 2

ՀՀ կառավարության 2024 թվականի

_____ -ի N ____ -L որոշման

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց ՈՒ Յ Ց

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՍԱՆՐ ԵՂՋԵՐԱՎՈՐ ԿԵՆԴՐԱԿԵՐԻ
ԺԱՆՏԱԽՏ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՇՃԱՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ
ԿԱՏԱՐՄԱՆ**

hh/h	Միջոցառում	Պատասխանատու կատարողները	Ժամկետներ
1	Բյուջետային հայտի	Տեսչական մարմին	յուրաքանչյուր
1.	կազմում և ներկայացում		1-ին և 2-րդ
22.	Ախտորոշիչ հավաքածուների ձեռքբերում	Տեսչական մարմին, Լաբորատորիա	յուրաքանչյուր 1-ին եռամսյ
33.	Մարզի, համայնքի /բնակավայրի և տնտեսության ընտրություն	(համաձայնությամբ) Տեսչական մարմին, Գիտական կենտրոն	յուրաքանչյուր 2-րդ կիսամյ
44.	ՄԵԿ-ի արյան նմուշառում	(համաձայնությամբ) Կազմակերպությունը (համաձայնությամբ)	յուրաքանչյուր 1-րդ կիսամյ

55.	Նմուշների հավաքագրում, գրացում և տեղափոխում	Տեսչական մարմին	յուրաքանչյուր
66.	Արյան նմուշների լաբորատոր շճաբանական հետազոտություն	Լաբորատորիա	2-րդ կիսամյակ յուրաքանչյուր
77.	Արդյունքների վերլուծություն	(համաձայնությամբ) Գիտական կենտրոն	3-րդ եռամսյակ յուրաքանչյուր
		(համաձայնությամբ)	4-րդ եռամսյակ